

INTEGRÁLT VÍZHÁZTARTÁSI TÁJÉKOZTATÓ ÉS ELŐREJELZÉS

2011. március

- kivonat -

Készítette a

**VITUKI Nonprofit Közhasznú Kft.
Hidrológiai koordinációs és állapotértékelési
Szakágazat**

és az

**Alsó-Tisza vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi
Igazgatóság**

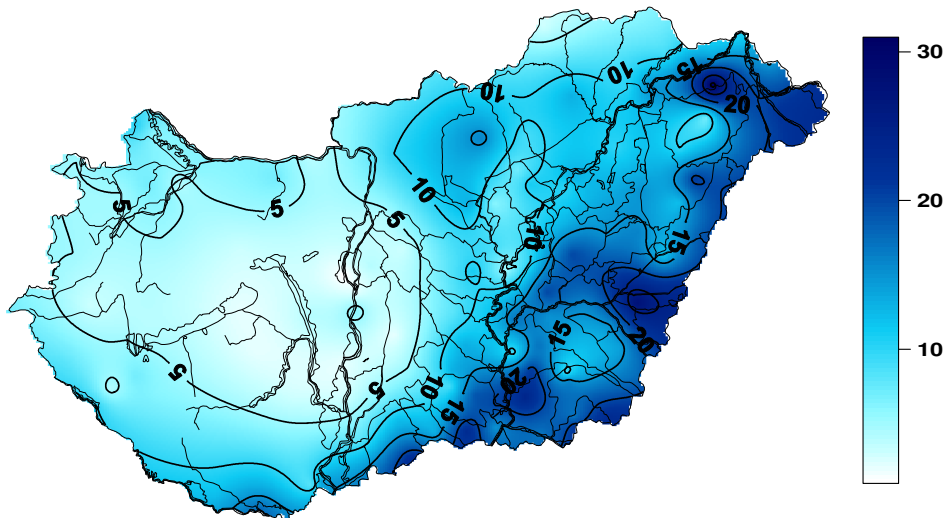
Budapest, Szeged
2011. március 4.

1. HELYZETÉRTÉKELÉS

Csapadék

2011 februárjában a rendelkezésre álló adatok szerint az ország területére lehullott csapadék mennyisége 1 mm (Adony) és 32 mm (Gégény) [Szabolcs-Szatmár-Bereg m.] között alakult, az országos területi átlagérték 11 mm volt, ami 18 mm-rel (62 %-kal) kevesebb a februári átlagnál.

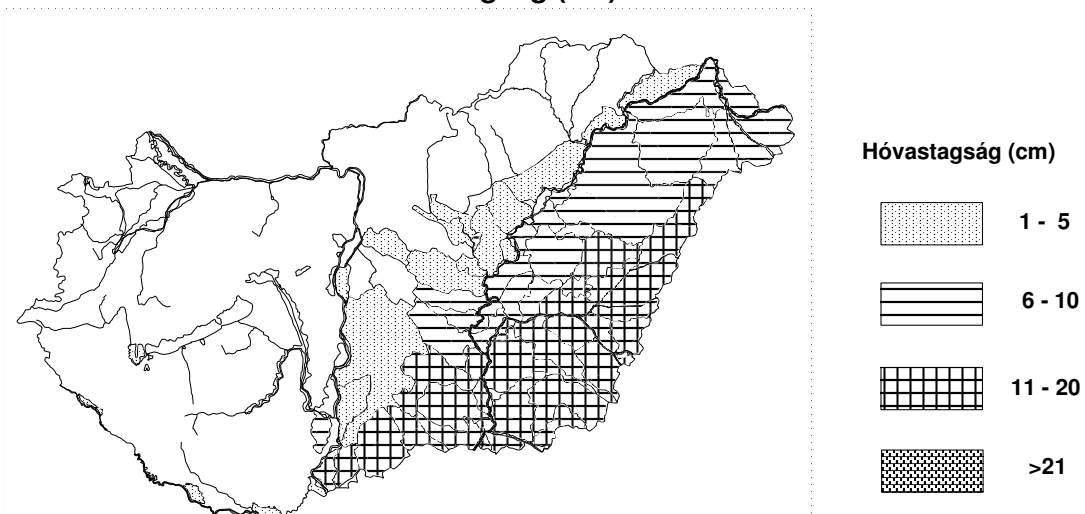
A 2011. február havi csapadékösszeg (mm) területi eloszlása

A hónap folyamán lehullott csapadék mennyisége – Vésztő térségének kivételével – elmaradt a februári átlagtól. A legnagyobb csapadékhiány (30-38 mm) a Bakonyban és a Belső-Somogy területén jelentkezett.

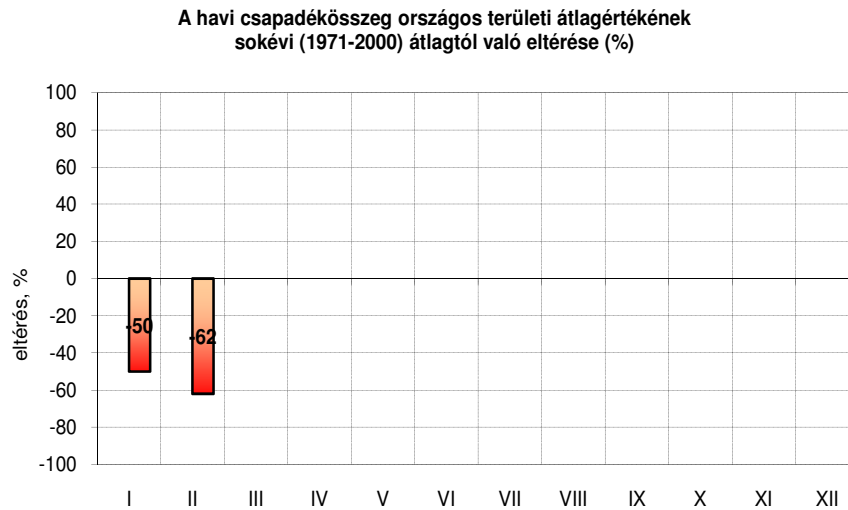
Országos áttekintésben a februári átlaghoz viszonyított legnagyobb csapadékhiány (38 mm) Tés, a legnagyobb csapadéktöbblet (3 mm) Vésztő állomáson fordult elő.

Maximális hóvastagság (cm) 2011. februárban

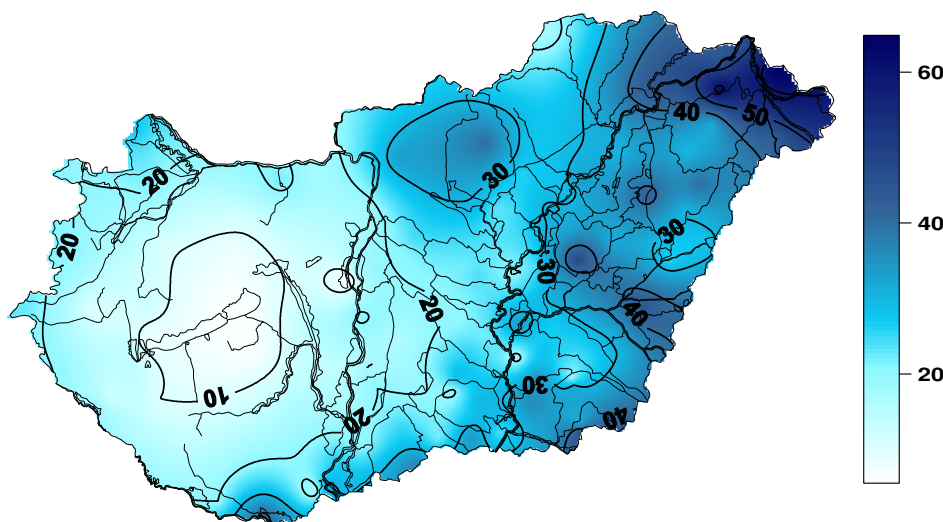
A februári csapadék túlnyomó része sívidéken is hó formájában hullott, a Kisalföld kivételével összefüggő hótakaró alakult ki. A hótakaró maximális vastagsága az Alföldön a Baja-Debrecen vonaltól délkeletre sokfelé meghaladta a 10 cm-t. Sívidéken a maximális hóvastagságot (21 cm) Makó állomáson jegyezték fel.

A következő szövegközi ábrán a 2011. január-február időszakra havi bontásban mutatjuk be a csapadékösszeg országos területi átlagértékének relatív eltérését a sokévi középértéktől.

A 2011. január-február időszakban lehullott kéthavi csapadékösszeg 5 mm (Adony) és 65 mm (Barabás) [Szabolcs-Szatmár-Bereg m.] között alakult, az országos területi átlagérték 27 mm volt, amely az időszakos átlagnál 34 mm-rel (56 %-kal) alacsonyabb.

A 2011. január-február havi csapadékösszeg (mm) területi eloszlása

A 2011. január-február időszakban lehullott csapadék mennyisége az ország egész területén elmaradt az időszakos átlagtól.

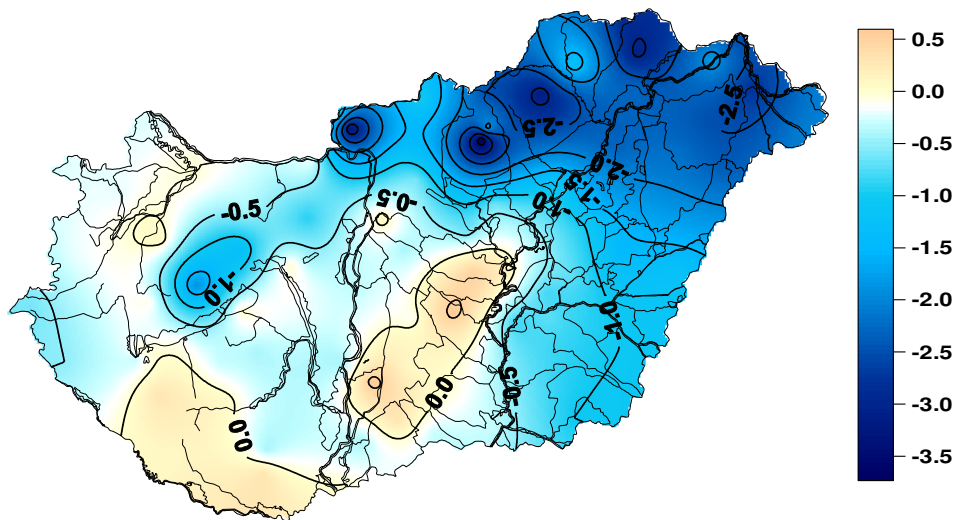
Országos áttekintésben az átlaghoz viszonyított legnagyobb kéthavi csapadékhiány (60-84 mm) a Dunántúl egyes középső és déli körzeteiben alakult ki.

Az átlaghoz viszonyított legnagyobb kéthavi csapadékhiány (84 mm) Tés [Veszprém m.] állomáson fordult elő.

Léghőmérséklet

A február havi középhőmérséklet $-3,8\text{ }^{\circ}\text{C}$ (Kékestető) és $0,6\text{ }^{\circ}\text{C}$ (Öregcsertő Csorna-pusztá és Kecskemét-külterület) között alakult, az országos területi átlagérték $-0,9\text{ }^{\circ}\text{C}$ volt, ami $1,5\text{ }^{\circ}\text{C}$ -kal alacsonyabb az átlagnál.

A 2011. február havi középhőmérséklet ($^{\circ}\text{C}$) területi eloszlása

A havi középhőmérséklet az ország egész területén elmaradt a sokévi februári átlagtól. Országos áttekintésben az átlaghoz viszonyított legnagyobb negatív eltérés ($3,0\text{ }^{\circ}\text{C}$) Vásárosnamény állomáson fordult elő.

Az alábbi szövegtáblában a havi középhőmérséklet országos területi átlagértékeinek idejének alakulását szemléltetjük.

A havi középhőmérséklet országos területi átlagértékeinek sokévi (1971-2000) átlagtól való eltérése ($^{\circ}\text{C}$) a 2011. január-február időszakban

Talajnedvesség

A talaj nedvességtartalmának mélységi rétegenkénti jellemzését – beleértve a területi különbségek bemutatását és rövid értékelését – az Országos Meteorológiai Szolgálat által meghatározott, %-ban megadott talajteltettségi adatok alapján végeztük el.

2011 februárjában az átlagosnál kevesebb csapadék hatására síkvidékeken a talajok legfelső (0-20 cm) rétegének nedvességtartalma csökkent. Február végén – az egy hónappal korábbi állapothoz képest – a legnagyobb mértékű nedvességtartalom-csökkenés a Kisalföldön, valamint a Duna-Tisza köze északi és középső részén volt tapasztalható. A felsorolt területeken február végén a talaj legfelső rétegének (0-20 cm) nedvességtartalmát a 60-80 % közötti telítettségi értékek jellemezték. Ugyanebben a rétegben – a kedvezőbb csapadékelátottság hatására – a Tiszántúlon és a Dél-Alföldön februárban a nedvességtartalom csökkenése kisebb mértékű volt.

Síkvidékeinken a talajok 20-50 cm-es és az 50-100 cm-es mélységi régióiban, a rendelkezésre álló adatok szerint februárban számottevően nem változott a nedvességtartalom, a hónap utolsó napján – az egy hónappal korábbi állapottal gyakorlatilag megegyezően – a telített vagy az azt erősen megközelítő állapot jellemezte a talajok nedvességtartalmát.

Talajvíz

Februárban a síkvidéki területek csaknem egészén csökkent a talajvízszint. A csökkenés az érintett területek jelentős részén csak néhány cm volt, azonban a Bodroghöz északkeleti részén, a Szatmári-síkság országhatár-menti sávjában, Duna mentén egyes körzetekben 30-50 cm közötti, a Sajó alsó folyása mentén, valamint a Duna mellett a Komáromi-öblözet területén számottevő – 50-100 cm közötti – talajvízszint-csökkenés is előfordult. Nagyobb területre kiterjedő, jellemzően néhány cm-es emelkedés a Duna-Tisza közén és a Körös-Maros köze délkeleti részterületén jelentkezett.

Az 1971-2000. közötti időszak február havi átlagértékeihez viszonyítva a síkvidéki területeken – a Duna-Tisza köze egyes körzetei kivételével - a viszonyítási időszagnál magasabban helyezkedett el a talajvíztükör. A Tiszántúl területének csaknem egészén, illetve a Duna-Tisza köze keleti területsávjában többnyire 100-150 cm közötti – helyenként nagyobb - értékek voltak jellemzőek. A Mezőföld északi részén többnyire 75-100 cm közötti, a Dél-Mezőföld területén pedig 50 cm-nél kisebb értékek mutatkoztak. A Dráva-menti síkság területén 30 cm körüli, a Kisalföld területén pedig 30-40 cm közötti eltérés volt jellemző.

A Duna-Tisza közén, a Hátság területén a korábban talajvízszint-süllyedéssel jellemezhető összefüggő területrészek továbbra is önálló egységekből állnak. Az eltérés átlagértéke nagyobb részterületekre kiterjedően a 150-200 cm-t nem haladja meg, lokálisan azonban számottevően nagyobb értékek is előfordulnak.

Februárban a talajvízszint a síkvidékek területi átlagában az 1971-2000. közötti időszak február havi átlagértékénél 80-85 cm-rel magasabban helyezkedett el.

Belvízi helyzetértékelés

2011 februárjában országos összesítésben a belvízrendszerek közötti vízforgalom mennyisége 408,52 millió m³ volt, amely 444,11 millió m³-rel (52 %-kal) maradt el az előző havi mennyiségtől. A február havi vízforgalom egy része a felszíni vízfolyásokból a belvízrendszereken átvezetett vízmennyiség volt.

A hónap folyamán valamennyi KÖVÍZIG területén előfordult belvizek elöntése. Országos összesítésben februárban a belvizek elöntésének maximális kiterjedése 322874 ha volt. Az elöntött terület maximális kiterjedése a hónap első napjára esett.

Az átlagosnál szárazabb februári időjárás és az elvezetések együttes hatására a belvizek elöntésének kiterjedése a hónap folyamán fokozatosan csökkent, március 1-én az elöntött terület mintegy 228600 ha volt.

A belvízrendszer teljes területéhez viszonyítva legnagyobb mértékű (a terület legalább egyharmadát érintő) belvizek elöntését a 24c. Délborsodi, a 26. Felsőszászföldi, a 82. Újszegedi és a 83. Maros balparti belvízrendszerben jegyezték fel.

A tározókban visszatartott víz mennyisége 2011 februárjában országos összesítésben az előző havi értékhez képest 6,22 millió m³-rel (5 %-kal) csökkent.

2. ELŐREJELZÉS

Időjárás-előrejelzés

Az Országos Meteorológiai Szolgálat 2011. február 21-én kiadott hosszú távú meteorológiai előrejelzése szerint a március hónap átlagos hőmérsékletű és átlagosan csapadékos, az április átlagos hőmérsékletű és átlagosan csapadékos, míg a május az átlagosnál kissé melegebb és átlagosan csapadékos hónap lesz.

A havi középhőmérséklet és a havi csapadékösszeg országos átlagértékei az alábbi előrejelzett értékek között várhatók (zárójelben a sokévi átlagokat tüntettük föl):

Hónap	Havi középhőmérséklet °C	Havi csapadékösszeg (mm)
március	4,1 – 6,6 (5,4)	15– 50 (32)
április	9,2 – 11,4 (10,3)	35 – 65 (46)
május	14,9 – 17,2 (15,6)	45 – 75 (62)

Az OMSZ 2011. március 4-én kiadott középtávú előrejelzése szerint a következő 10 napos időszakban az évszakos átlagnál hűvösebb és szárazabb télvégi időjárásra lehet számítani. A hétvégén érkező markáns hidegfront hatására visszaesik a hőmérséklet és többfelé várható hózápor, de a lehulló csapadék mennyisége területi átlagban valószínűleg nem lesz számottevő.

A hidegfront átvonulása után kiépülő anticiklonális helyzetben a jövő héten lassan melegebbé, jellemzően száraz időjárás várható, a napi középhőmérséklet legfeljebb az időszak végén éri el az évszakos átlagot.

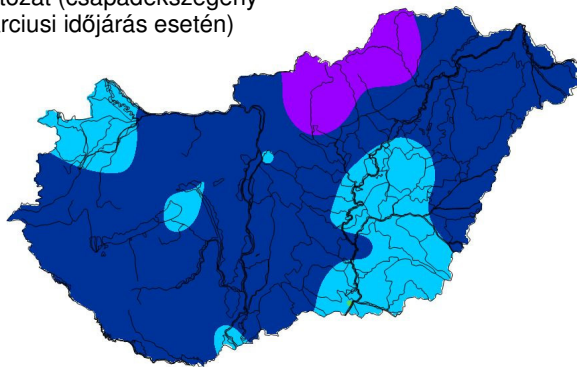
A Gördülő Vízháztartási Mutató (GVM) 2011. márciusra előrejelzett értékei

A Gördülő Vízháztartási Mutató (GVM) 2011. februári és 2010. februári értékeiből számított arányszám országos átlaga 1,144. Ezek szerint 2011 februárjában országosan határozottan nedvesebb volt a vízháztartási helyzet, mint 2010 februárjában.

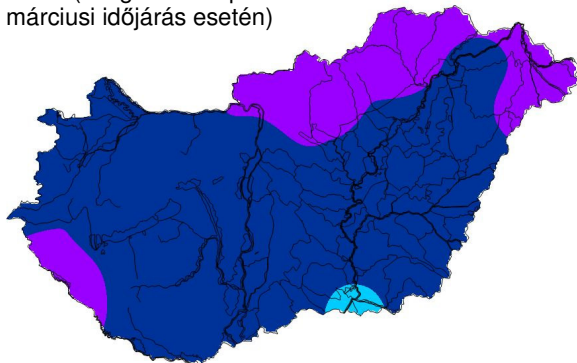
A márciusra előrejelzett GVM-értékek térképszerű feldolgozását az alábbi ábrán mutatjuk be. Ezen azt láthatjuk, hogy a legnedvesebb vízháztartási helyzet az ország északi-északkeleti területein, valamint a Dunántúl délnyugati részén alakulhat ki, de a számított GVM értékek az ország többi részén is nedves vízháztartási helyzetet jeleznek.

A Gördülő Vízháztartási Mutató (GVM) 2011. márciusra előrejelzett értékei

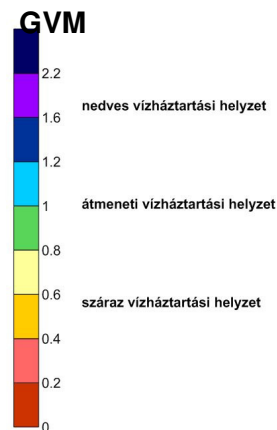
A-változat (csapadékszegény márciusi időjárás esetén)

B-változat (átlagosan csapadékos márciusi időjárás esetén)

C-változat (átlagosnál csapadékosabb márciusi időjárás esetén)

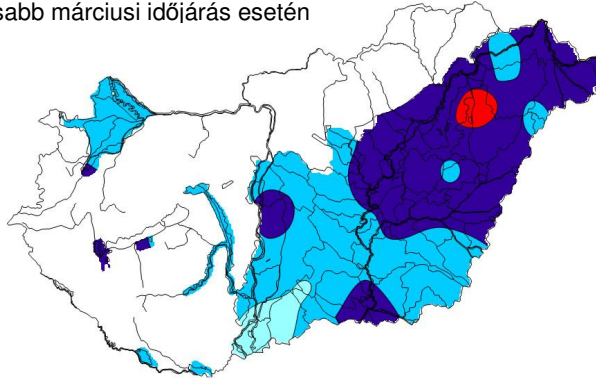
A márciusra előrejelzett GVM értékek általában magasabbak, mint a sokévi márciusi érték, néhány állomáson (pl. Kecskemét, Nyíregyháza, Pécs és Szolnok esetében) erősen megközelítik a korábban előfordult legnagyobb értéket.

Belvíz-előrejelzés

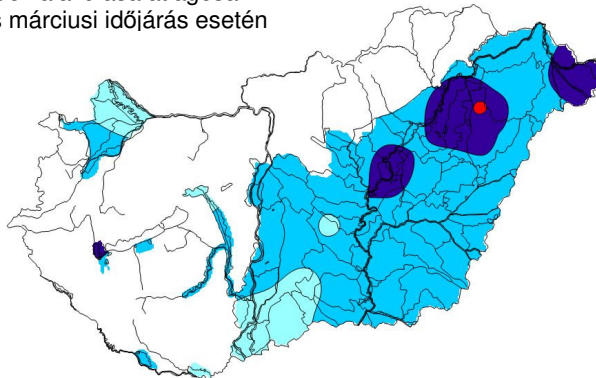
A csapadékszegény idei január és február ellenére – még az előző évi rendkívül nagy csapadékmennyiség hatására – síkvidéki területeinken, főleg a Tisza-völgyben, igen magasan áll a talajvíz, sok helyen a terepszint alatt 50-100 cm-re van, s a talaj vízbefogadó-képessége csekély. Ezért a mostani súlyos belvízi helyzet – kedvező tavaszi időjárás esetén is – csak lassan fog javulni. A javulást az Alföld északkeleti részén a viszonylag hűvösebb időjárás, a délkeleti részeken pedig az itt még meglévő, március első napjaiban kb. 10-15 mm víztartalmú hótakaró fogja lassítani. Amennyiben március az átlagosnál jóval csapadékosabb lesz, akkor a belvízzel elöntött területek újból növekedhetnek, amire – a belvízindex előrejelzett értékei alapján - legfőképp a Tisza menti területeken és a Tiszántúl északi felén kell számítani.

A belvízindex (PBI) előrejelzett értékei 2010/2011 telére

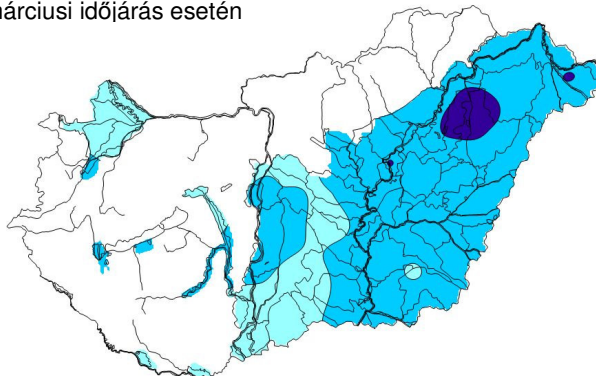
A belvízindex alakulása átlagosnál csapadékosabb márciusi időjárás esetén

A belvízindex alakulása átlagosan csapadékos márciusi időjárás esetén

A belvízindex alakulása csapadékszegény márciusi időjárás esetén

PBI

